

Читання

Розділ 2. Прагнемо зрозуміти своїх предків

Сьогодні
17.09.2024

Урок №13

**Робота з дитячою книжкою.
Українська минувшина в легендах і
переказах. «Чому в Чорному морі
вода солона», «Про бузька».**

Сьогодні
17.09.2024

Дата: 26.09.2024

Клас: 4-А

Урок: читання

Вчитель: Старікова Н.А.

Тема. *Робота з дитячою книжкою. Українська минувшина в легендах і переказах. «Чому в Чорному морі вода солона», «Про бузька».*

Мета: продовжувати знайомити учнів з народною творчістю, минулим; досліджувати та аналізувати прочитане; удосконалювати навички правильного виразного читання; розвивати зв'язне мовлення, уяву, фантазію учнів, збагачувати словниковий запас, розширювати світогляд учнів; виховувати любов до рідного слова.

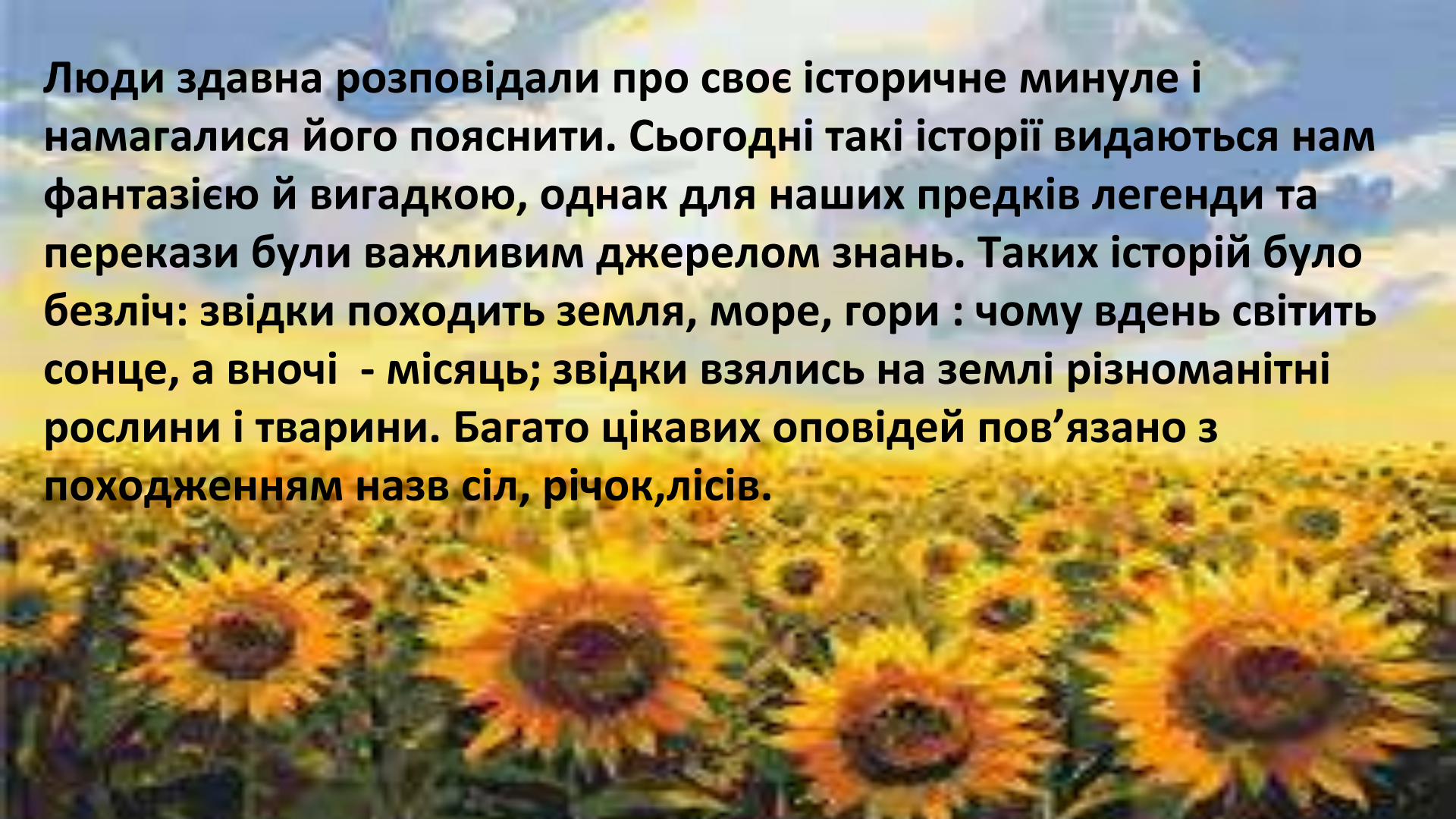

Емоційне налаштування.

- Продзвенів уже дзвінок, починається урок.
- Приготуйте без мороки все, що треба до уроку.
- Книжку, зошит, ручку, олівці. Приготувались?
- Молодці!
- Все у нас уже на місці, залишилось тільки сісти!
- Сядьте, дітки, всі гарненько, руки покладіть рівненько.
- Голову вище підніміть, плечі свої розведіть.
- Всі на мене подивіться, і приємно посміхніться!

Люди здавна розповідали про своє історичне минуле і намагалися його пояснити. Сьогодні такі історії видаються нам фантазією й вигадкою, однак для наших предків легенди та перекази були важливим джерелом знань. Таких історій було безліч: звідки походить земля, море, гори : чому вдень світить сонце, а вночі - місяць; звідки взяли на землі різноманітні рослини і тварини. Багато цікавих оповідей пов'язано з походженням назв сіл, річок, лісів.

Немає місця на Землі, яке б не було окутане легендами. Навіть невеличкі міста і села мають свої перекази. Легенди додають їм значимості, будять спогади про людей, які тут жили, працювали, творили, боролися з ворогами і вели боротьбу з надприродними силами. Легенди і перекази — це наше минуле і майбутнє, це наш скарб, який ми повинні берегти і передавати з покоління в покоління.

Словникова робота

- Легенда – це прозовий твір, який фантастично осмислює події, що стосуються явищ природи, стихій, фауни, флори, міфологічного або історико-героїчного минулого племен, народів, окремих осіб, котрі відігравали вирішальну роль в становленні тієї чи іншої етнічної групи, надприродних явищ та істот.
- Переказ – усні оповіді про життєві факти, явища, драматичні ситуації, пов'язані з конкретними історичними подіями, інформація про які передається не очевидцями, а шляхом переповідання почутого (звідси і назва – переказ).

Сьогодні
17.09.2024

Рухлива вправа

<https://www.youtube.com/watch?v=8ZZgJ3w3ABY>

Сонячні
вітрила

Сторінка

19

Виразне читання тексту «Чому в Чорному морі вода солона?»

Багато років тому назад жили два брати. Молодший — бідний, а старший — багатий. Померли їхні батько й мати. Тоді менший брат став жити іще гірше. Старший брат забрав собі всю батьківську спадщину. Меншому братові не лишилось нічого. Жив він з дружиною у великих злиднях. Якось у молодшого брата не стало чого їсти, і вирішив він піти до старшого, щоб той допоміг йому.

Виразне читання тексту «Чому в Чорному морі вода солона?»

Старший брат відмовився допомогти. Тоді менший брат пішов ловити рибу, щоб зварити юшку. Того дня риба не ловилась. Йде він додому з порожніми руками, похнюпивши голову. І раптом бачить — на дорозі лежать жорна. Підняв він ці жорна і поніс додому. А вдома жінка питає:

— Чи добрий був улов? Чи багато риби приніс?

— Ні, жінко, нема риби. От приніс тобі жорна.

Поклав він жорна долі та з досади і штовхнув їх ногою. А жорна раптом закрутилися і почали молоти. Дивляться, а з-під жорен сіль сиплеться.

Мололи вони все швидше і швидше, солі ставало більше і більше. Зраділи чоловік із жінкою. Потім менший брат став думати, куди подіти сіль і як йому зупинити жорна. Нарешті додумався: перевернув жорна, і лише тоді вони зупинилися. Після цього жили вони добре. Мололи сіль і продавали, що давало їм змогу жити в достатку.

Виразне читання тексту «Чому в Чорному морі вода солона?»

Старший брат дізнався про це, прийшов до меншого та й каже:

— Дай, брате, мені в позику жорна.

Дуже не хотілося молодшому братові давати жорна старшому братові, але віддав. Старший брат приніс додому жорна і штовхнув їх ногою. Жорна почали молоти. Менший брат не встиг розповісти старшому, як вони зупиняються. Жорна мололи-мололи сіль і намололи таку купу, яка дійшла до стелі. Стіни затріщали. Злякався старший брат, що розвалиться хата, взяв він жорна і виштовхнув з хати. Вони покотилися з гори прямо в море та й потонули. От і до цього часу на дні моря крутяться жорна та все мелють і мелють сіль.

Обговорення змісту легенди «Чому у морі вода солона?» за питаннями:

- 1. Як жили брати після смерті батьків?**
- 2. Які риси характеру притаманні старшому братові, а які молодшому?**
- 3. Чому сіль у давнину була таким скарбом для бідного селянина?**

Сьогодні
17.09.2024

Фізкультхвилинка

VIDEO

Руханка

Словникова робота

- Бузьок – народна назва птаха лелека.
- Плюгавий – той, що викликає огиду, зневагу.

Сонячні
вітрила

Сторінка

20

Про бузька

А ви знаєте, звідки взявся бузьок*? Та бузьок колись чоловіком був. Правда, то було дуже-дуже давно. Тоді ще тільки-но почав творитися світ.

Задумав був Бог винищити усякі плюгаві* сотворіння: змій, жаб, ящірок. Та й загнав він усе те паскудство в один великий міх, потім перев'язав той міх міцним мотузком, закликав до себе одного чоловіка та й каже йому:

— Бачиш, там є болото? Занеси оцей міх до того болота і кинь у воду. Але не смій його розв'язувати і дивитися, що там є.

Бере чоловік той мішище на плече і несе, але страшенно кортить йому дізнатися, що в тому лантуху. Так і не витримав нетерплячий чоловік. Над болотом розв'язав той міх, а звідти роєм, як бджоли з вулика, почали вилізати всякі змії, жаби, ящірки. Швидко розлізлися по землі та й заховалися у траві, в корчах. Почав бігати чоловік туди-сюди, хоче ту паскудоту знову загнати в мішок, але дарма, нічого в нього не виходить.

Тоді перед ним з'явився Бог і каже йому:

— Що ж ти наробив? Чому не послухався наказу? Чому розв'язував той міх? Тепер тобі вже чоловіком не бути. А будеш бузьком, дістанеш довгі ноги і довгий дзьоб, щоб міг скоріше зібрати все те, що з мішка повипускав.

І тут нараз чоловік зробився бузьком та й ходить по полях, сіножатях і болотах, ловлячи жаб, змій, ящірок. І так робить він аж до наших днів. І кажуть, якщо він визбирає всю ту паскудь, то знову стане чоловіком. Але коли то буде!..

Обговорення змісту легенди «Про бузька» за питаннями:

- 1. Коли за словами оповідача, відбувалися події, про які йдеться у легенді?**
- 2. Яке завдання дав Бог чоловікові?**
- 3. Чи виконав чоловік поставлене завдання?**
- 4. Яку людську ваду засуджує народна легенда?**

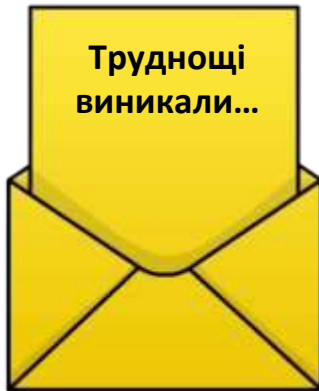
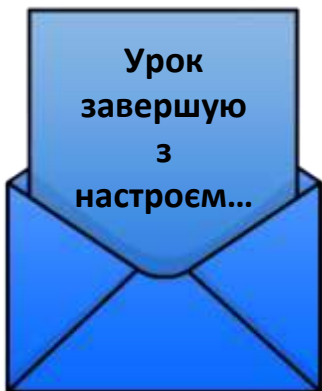
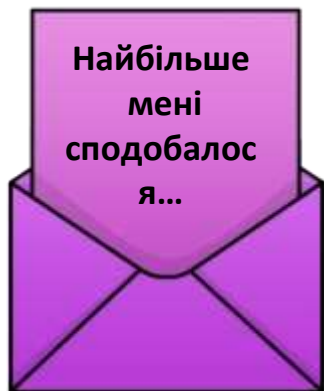
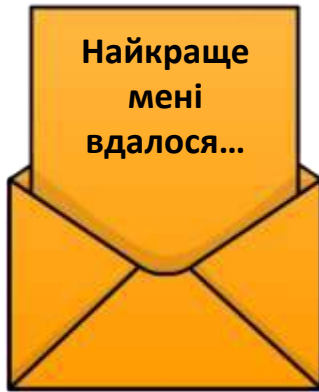

1. Легенда
- 2.
- 3.
- 4.
- 5

Сьогодні
17.09.2024

Рефлексія «Загадкові листи»

Обери лист, який ти хочеш відкрити
(для відкриття по листі варто натиснути)

Домашнє завдання

**«Сонячні вітрила» с. 19-20,
виразно читати
Виконати тестові завдання
«Чи уважний ти читач?» с.23
№1-2**

Роботу надсилайте на
платформу Human
Бажаю успіхів!

Сьогодні
17.09.2024

Рефлексія. Оберіть відповідну цеглинку Лего.

A green LEGO brick with eight studs on top.

*На уроці мені
дуже сподобалось.*

A yellow LEGO brick with eight studs on top.

*На уроці мені
сподобалось.*

A red LEGO brick with eight studs on top.

*На уроці мені
не сподобалось.*